

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2024. október 16.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

OKTATÁSI HIVATAL

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot **piros színű tollal kell javítani az alábbiak szerint.**

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√
3. Nem tartozik a megoldáshoz, túllépi a terjedelmet	[ ]
4. Hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás egy vonallal)	_____
5. Értelmetlen szöveg; logikai, nyelvhelyességi probléma (aláhúzás hullámos vonallal)	~~~~~
6. Súlyos helyesírási hiba (aláhúzás két vonallal)	=====

(Súlyos helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis és nagy kezdőbetű tévesztése,
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- az ly-j tévesztése.)

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozatra!

I. Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítási-értékelési útmutatóban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *a válasz más megfogalmazásban is elfogadható*, ott minden olyan megoldást el kell fogadni, amely tartalmilag megegyezik a megadott válasszal. Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *más helyes válasz is elfogadható*, ott bármely olyan választ el kell fogadni, amely szakmailag helyes.

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani, ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza a válaszban elvárt elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet jelöl meg (de nem az összeset), akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni.

Amennyiben a személyek, topográfiai adatok és fogalmak neveinek esetében egyértelmű, hogy a pontatlan írás helyesírási és nem szakmai hibának tekinthető, helyes válaszként kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A javítási-értékelési útmutatótól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a javítási-értékelési útmutatóban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Kizárólag azokra a válaszelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket az útmutató külön is megjelöl.

Az útmutatóban megadott pontszám egy-egy eleme tovább már nem bontható.

A konkrét feladatokban az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni (lehet pl. 3,5 pont).

A feladatok után található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a vizsgázó által elért pontszámot**.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni.

Ha az **egyszerű, rövid feladatok összpontszáma** egész szám, akkor nincs teendő, ha törtszám, akkor a matematika szabályai szerint **egész számra kell kerekíteni** (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

II. A szöveges (kifejtendő) feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **kettő** feladat értékelhető:

egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,

egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia.

Az előírásnak nem megfelelő feladatválasztás esetén a következők szerint kell eljárni:

– ha a vizsgázó **két** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de **választása** a korszakok vagy a feladattípusok tekintetében **rossz**, akkor úgy kell értékelni, hogy a legkisebb pontvesztés érje, vagyis mindkét megoldását ki kell javítani, és a magasabb pontszámút kell figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de egyértelműen **jelölte választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a megjelölt feladatok megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, és **nem jelölte** egyértelműen **választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni, vagyis pl. az összes szöveges feladat megoldása esetén a 13. és a 16. feladat megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni.

Minden megkezdett feladat megoldottnak minősül, ha a tanuló nem jelezte egyértelműen ennek ellenkezőjét.

2. A feladatok értékelése, pontozása

A szöveges feladatok értékelését – az értékelési szempontokat, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat megadó – a **javítási-értékelési útmutató alapján** kell elvégezni. Az egyes szempontok szerint elért pontszámokat a feladatlapon a kipontozott helyek után található táblázatba kell írni, majd ki kell számítani a vizsgapontszámot (mely közép szinten azonos az összpontszámmal).

a) Feladatmegértés

2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Ismeretszerzés, források használata és a Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek</i> szempontokra adható pontok legalább felét megszerezte.
--

1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Ismeretszerzés, források használata és a Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek</i> szempontokra adható pontoknak kevesebb mint a felét szerezte meg, de legalább 1 pontot szerzett ezen szempontok valamelyikére.
--

0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Ismeretszerzés, források használata és a Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek</i> szempontokra nem szerzett pontot.

Ha a feladatmegértés pontszáma 0, akkor a feladat összpontszáma is csak 0 lehet.

b) Tájékozódás térben és időben

Az útmutató az ehhez az értékelési szemponthoz tartozó tartalmi elemeket „T”-vel jelöli.

A rövid esszénél együtt kell pontozni a térbeli és az időbeli elemeket (T), a hosszú esszénél külön (T1 és T2). Amennyiben az útmutató példákat sorol fel, akkor a felsorolt példák közül a megadott számú vagy azoktól eltérő más helyes megoldás(ok) ér(nek) pontot.

2 pont akkor adandó, ha a megadott számú helyes elem szerepel a vizsgázó dolgozatában.
---

1 pont akkor adandó, ha a megadott számú elem közül legalább egy hiányzik, de legalább egy szerepel.
---

0 pont akkor adandó, ha nincs helyes térbeli és/vagy időbeli elem.

A rövid esszénél a térbeli és időbeli elemekre maximálisan 1-1 pont, a hosszú esszénél 2-2 pont adható.

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓*Tidő*, illetve ✓*Tér*), illetve a hibás megoldást (aláhúzás).

c) Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása

Az útmutató az ehhez az értékelési szemponthoz tartozó tartalmi elemeket „K”-val jelöli.

A rövid esszénél az általános és konkrét történelmi fogalmakra (K1) 0, 1 vagy 2 pont adható. Az útmutató négy fogalom szakszerű használatát várja el. A megadott fogalmak példaként értelmezendők.

2 pont akkor adandó, ha legalább három szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.
---

1 pont akkor adandó, ha egy vagy két szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.
---

0 pont akkor adandó, ha nincs egy szakszerűen használt fogalom sem a vizsgázó esszéjében.
--

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓), illetve a hibás (aláhúzás) fogalomhasználatot.

A hosszú esszénél külön kell pontozni az ún. általános (K1) és a konkrét (K2) történelmi fogalmakat. A 0, 1, illetve 2 pont a rövid esszénél említett elvek szerint adható, s a vizsgázó megoldását is ugyanolyan jelöléssel kell ellátni.

A szövegalkotás minőségére és a nyelvhelyességre a rövid (K2) és a hosszú esszénél (K3) is 0, 1 vagy 2 pont adható.

2 pont akkor adandó, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, logikusan szerkesztett szöveg, melyben nincs egynél több súlyos nyelvhelyességi vagy súlyos helyesírási hiba.
1 pont akkor adandó, ha a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos, vagy ha több nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát tartalmaz.
0 pont akkor adandó, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok, vagy ha a szövegben sok súlyos nyelvhelyességi és súlyos helyesírási hiba van.

d) Ismeretszerzés, források használata, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek

Az *Ismeretszerzés, források használata* (az útmutatóban „F”-vel jelölve) és a *Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek* (az útmutatóban „E”-vel jelölve) értékelési szempontok pontozása azonos elvek alapján történik. A tartalmi válaszlemek két részből állnak: valamilyen tény **rögzítése** és ehhez kapcsolódó **megállapítás** (bármilyen ok-okozati vagy egyéb, a rögzített állításhoz kapcsolódó összefüggés). A tartalmi elemeknél zárójelben szereplő példák (a „pl.” rövidítéssel kezdődő tartalmi elemek) azt jelzik, hogy az ott **felsoroltak bármelyike, illetve azokon kívül más helyes válaszlem is elfogadható**. A példák közül tehát elég egyet leírni a maximális pontszám eléréséhez. Egy helyes elem rögzítésére 1 pont, a hozzá tartozó helyes megállapításra 2 pont jár (a megállapításra 1 pont is adható, amennyiben a vizsgázó megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő vagy pontatlan) az alábbiak szerint:

3 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, és hozzá kapcsolódó helyes megállapítást tett.
2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, de helyes megállapítást tett, vagy ha helyesen rögzített egy tényt, de a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, de nem tett megállapítást, vagy ha nem rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, és helyes megállapítást sem tett.

Egy-egy ismeret vagy összefüggés több helyen is szerepelhet példaként az útmutatóban, de minden elemre csak egy szempontnál adható pont.

A javító az esszé konkrét helyén egyértelmű jelöléssel (pl. ✓F1 ha az egyik elem található meg az adott szövegrészben; ✓✓F1 ha a rögzítés és a megállapítás is megtalálható az adott szövegrészben; ✓F1 és ✓E1 külön jelölve, ha a rögzítés és a megállapítás nem közvetlenül egymás után található meg, hanem az esszé két különböző részén) jelzi a helyes, illetve – aláhúzással – a hibás megoldásokat.

Ugyanígy kell jelölni a *Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretekre* adott részpontokat (pl. ✓E1).

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat – rövid feladatoknál 2–3 sorban, hosszú feladatoknál 4–5 sorban – befejezhető, és az abban szereplő válaszlemek is értékelhetők. A további sorokban szereplő válaszlemek nem értékelhetők.

4. A szöveges feladatok pontszámainak összesítése

A részletes javítás elvégzése után a feladatonkénti vizsgapontokat a feladatsor hátlapján levő táblázatba át kell vezetni, majd ott összesíteni.

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Az I. és a II. összetevőben elért pontszámokat összegezni kell.

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. Kereszténység (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) zsidó(k / vallás) / izraelita (vallás) (Elfogadható még: judaizmus.)
 b) 1., 4., 7.

2. Az iszlám (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Mohamed (próféta)
 b) B
 c) Korán
 d) 1.

3. A tatárjárás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) A, E
 b) Katonai segítséget várt tőlük. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)
 c) Kővárak építése. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)

4. Angol alkotmányos monarchia (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

	Betűjelek	
Igazságszolgáltatás szabályozása	A	E
Végrehajtás ellenőrzése	B	C

(Az egy sorban szereplő betűjelek sorrendje felcserélhető.)

5. A mohácsi csata (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) A török hadsereg nem állt teljes csatarendben. / A török sereg fáradt volt. / Kihasználták a délutáni ima idejét. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)
 b) (Jagelló) II. Lajos
 c) Félték egy újabb támadástól. / Nem voltak biztosak abban, hogy az egész magyar hadsereget legyőzték. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)
 d) 3.

6. Az 1848-as forradalom (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 2.
 b) 3.
 c) jobbágyfelszabadítás / (kötelező) örökváltság / úrbéri viszonyok megszüntetése (Elfogadható még: közteherviselés / törvény előtti egyenlőség / jogkiterjesztés.)
 d) Pozsony

7. A polgári állam (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Állítás	A forrás betűjele
a) Az állam az egyházaktól átvett feladatokkal is növelte szerepét.	B
b) Az állam lépéseket tett az állampolgárok jogegyenlőségének megteremtése érdekében.	A
c) Az állam törekedett a népfelség elvének minél szélesebb körű érvényesítésére.	A
d) Az állam a kormány szerepét növelte a helyi önkormányzatokkal szemben.	C

8. Horthy-korszak (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 2.,4.
 b) pengő
 c) jóvátétel

9. Holokauszt (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Állítás	Betűjel	
a) A holokauszt már a német igények megfogalmazása előtt, önálló akció keretében megkezdődött.	A	B
b) Az adott állam területéről jellemzően nem deportáltak zsidókat német megsemmisítő táborokba.	A	
c) Az adott állam területén jellemzően nem gyilkoltak meg tömegesen zsidókat.	C	

(Az a) feladatrészen szereplő betűjelek sorrendje felcserélhető.)

10. Hidegháború (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Leírások	Sorszám
a) Három megszállási övezet egyesítéséből létrehozott új ország.	2.
b) Vezetőjének Sztálinnal való konfliktusa miatt nem a szovjet tömb részét képező kommunista diktatúra	7.
c) Fővárosában volt található a vasfüggöny leghíresebb szakasza.	3.
d) A világháború után ezt az országot a megszálló győztes hatalom által elcsatolt keleti területeiért nyugaton, a legyőzött vesztes nagyhatalom területeiből kárpótolták.	4.

11. A magyarországi rendszerváltoztatás (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

a)

1.	2.	3.
B	C	A

(A helyes sorrend: 1 pont.)

Állítás	Sorszám
b) Közvetlenül megfeleltethető az A) betűjelű plakát üzenetének.	9.
c) Megjelenik benne a hatalmi ágak megosztására irányuló követelés.	2.
d) Érvényesítése a tervgazdaság felszámolásához vezetett.	6.
e) Nagy Imre újratemetése megfelelt ennek a követelésnek.	12.

f) 2.

---

12. A mai magyar állam intézményrendszere (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

A dokumentum betűjele	Tisztségviselő / testület / szervezet sorszáma
A)	2.
B)	6.
C)	1.
D)	3.

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13. Liberalizmus

(rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a liberalizmus fő jellemzőit mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti a téma egy időbeli elemét (pl. a liberalizmus gyökerei a felvilágosodásra vezethetők vissza, a 19. század első felében bontakozott ki, az 1848-as forradalmak főként liberális célokat tűztek ki), és rögzíti, hogy Nyugat-Európában alakult ki.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. jogegyenlőség / kiváltságok, szabadságjogok, szabad verseny, polgári társadalom / alkotmány(osság).	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, források használata	F Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a liberálisok fő célja a jogegyenlőség megvalósítása / a kiváltságok eltörlése volt), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. polgári társadalom / alkotmányos állam megteremtését szorgalmazták).	0–3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzíti, hogy a liberalizmus hirdette az egyéni szabadságjogokat, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a liberálisok szerint a szabadságjogok egyetlen korlátja mások sérelme; az állam hatásköre a szabadságjogok biztosítására korlátozódjon; a szabadság együtt jár a felelősséggel), <i>vagy</i> felsorol legalább három szabadságjogot.	0–3
	E2 Rögzíti, hogy a liberalizmus a szabad versenyt hirdette, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az állami beavatkozástól mentes gazdasági versenyt szorgalmazták; a liberális gazdasági felfogás szerint az egyéni érdekek / a „láthatatlan kéz” végül elősegítik a közjót; a gazdasági liberalizmus megalkotója Adam Smith volt).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

14. Az első világháború		(rövid)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az első világháború jellemzőit mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti, hogy az első világháború 1914–1918 között zajlott, és említi a téma egy térbeli jellemzőjét (pl. szövetségi rendszerek, hadviselő felek, frontok).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. antant, központi hatalmak, lövészárkok, harckocsi / tank / tengeralattjáró / repülő / harci gáz.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi hibát.	0–2
Ismeretszerzés, források használata	F Rögzíti a kép egy lényegi elemét (pl. lövészárkokat ástak, a lövészárkok a katonák teljes testét védték a lövésekkel szemben; rögzített puskákat is beépítettek a rendszerbe), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a lövegekkel szemben ásták az árkokat; a lövészárkok összefüggő rendszert alkottak; a védekező fél volt előnyben; szögesdrótokkal egészítették ki a védelmet; megghiúsult a villámháború; állóháború / állásháború alakult ki; a támadás óriási veszteségeket okozott).	0–3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzít legalább két, a világháborúra jellemző fegyvert (pl. tankok, harci gázok, repülőgépek), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a lövészárkok áttörését akarták megoldani ezekkel; mindkét fél állandó technikai újításokat vezetett be).	0–3
	E2 Rögzít egyet a háború további jellemzői közül (pl. tömeghadseregek vettek részt a háborúban; hadigazdálkodást vezettek be; tengeri blokádot vezettek be), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a katonák hiányoztak a termelésből; nőket/hadifoglyokat alkalmaztak a férfiak helyett; a termelést a hadsereg igényeinek rendelték alá; különböző akciókkal próbálták biztosítani a hadsereg igényeit; az antant-országokat az Egyesült Államok finanszírozta; a központi hatalmak lakosságuktól kértek kölcsön a hadi kiadásokra; hatalmas mennyiségű anyagigénye volt a hadseregeknek).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

15. Magyarország újranépesülése		(hosszú)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Magyarország népesedési viszonyait és folyamatait mutatja be a 18. században. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti a téma egy időbeli elemét: pl. a török kiűzése: 1699, a Rákóczi-szabadságharc: 1703–1711, szatmári béke: 1711, Mária Terézia uralkodása: 1740–1780, II. József uralkodása: 1780–1790, népszámlálás II. József uralkodása idején.	0–2
	T2 Rögzíti a téma két térbeli elemét (pl. ritkán lakott területek – volt Hódoltság; sűrűbben lakott területek – volt királyi Magyarország, Erdély; peremterületek – nemzetiségi többség; Bánság; egyes nemzetiségek által lakott területek).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. király, nemes / földbirtokos, jobbágy / paraszt, nemzetiség.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. (szervezett) betelepítés, betelepülés / (öntevékeny) bevándorlás, belső vándorlás / belső migráció, katolikus / protestáns.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, források használata	F1 Rögzíti a szöveg egy lényegi elemét (pl. belső vándorlás folyt Magyarországon; a volt hódoltsági területeken bőven volt szántóföld; a földesurak jobbágyokat hívtak a birtokaikra; a földesurak kedvezményeket ígértek a jobbágyoknak), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a sűrűbben lakott területekről a ritkán lakottakra vándoroltak; ennek következtében javultak az életfeltételek; a magyar népesség az ország belseje felé húzódott; szlovák / ruszin / román népesség is részt vett a belső vándorlásban).	0–3
	F2 Rögzíti a szöveg egy lényegi elemét (pl. román bevándorlás zajlott Erdélybe; a bevándorlás megváltoztatta az etnikai viszonyokat; a magyar nemesség elítélte a román bevándorlást), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a peremterületeken nemzetiségi többség alakult ki; a bevándorlás oka a magyarországi szabad földek / a magas adók a kibocsátó országban / a török elnyomás voltak; ez is hozzájárult ahhoz, hogy az ortodox vallás elterjedt Magyarországon; említ további bevándorló népcsoportokat: szerbek, ruszinok, csehek, lengyelek).	0–3
	F3 Rögzíti a szöveg egy lényegi elemét (pl. a németek / svábok jó munkaezőnek számítottak; a képzettség gazdasági előnyt jelentett), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a németeket az udvar / a nemesek telepítették be; cél volt az adóbevételek növelése; a bevándorlást kedvezményekkel ösztönözték).	0–3

Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzíti, hogy Magyarország népessége a század elején alacsony volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ennek oka a török háborúk / a járványok; a népesség egyenlőtlenül oszlott el; Európa népessége a 16–17. században jelentősen nőtt).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy a svábokat / németeket a katolikus vallásuk miatt is telepítették be, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a Habsburgok Magyarország rekatolizálására törekedtek; a protestantizmust azonosították a magyar rendi / függetlenségi mozgalmakkal), vagy rögzíti, hogy szerbeket telepítettek be határőrkatónának, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az ortodox egyház autonómiát élvezett; a Határőrvidéket közvetlenül Bécsből irányították; ez is hozzájárult ahhoz, hogy az ortodox vallás elterjedt Magyarországon).	0–3
	E3 Rögzíti, hogy a 18. század során a lakosság többszörösére nőtt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Magyarország soknemzetiségű országgá vált / erősödött soknemzetiségi jellege; a magyarok aránya nem érte el a lakosság felét; ez a természetes szaporodásnak is köszönhető; ez segítette a gazdasági fejlődést).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		33

16. A Rákosi-korszak gazdaságpolitikája**(hosszú)**

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a Rákosi-korszak gazdaságpolitikáját mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti, hogy a Rákosi-korszak 1948 / 1949-től 1953 / 1956-ig tartott.	0–2
	T2 Rögzíti, hogy a korszakban Magyarország a szovjet blokkba tartozott / a gazdaságpolitika szovjet mintát követett, vagy tesz egy térbeli utalást (pl. a legnagyobb ipari beruházás a Sztálinvásmű / Sztálinváros felépítése volt; a legfontosabb nehézipari vidék Észak-Magyarország volt).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. állam, mezőgazdaság, külkereskedelem, ipar.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. tervgazdaság, államosítás, kollektivizálás, beszolgáltatás.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2

Ismeretszerzés, források használata	<p>F1 Rögzíti a forrás alapján, hogy a propaganda szerint a gyár a dolgozóké lett, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. államosították az üzemeket; meghatározó tulajdonformává vált az állami tulajdon; az állami tulajdont a közellátás biztosításával – is – indokolták; a dolgozóknak nem volt beleszólása az üzem irányításába; az állami tulajdont a szocializmus eszméjével – is – indokolták).</p>	0–3
	<p>F2 Rögzíti a forrás alapján, hogy a korszakban a termésátlagok csökkentek, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a mezőgazdaságtól hatalmas mennyiségű tőkét vontak el; különböző adminisztratív intézkedések nehezítették a mezőgazdasági termelést; a kollektivizálás kiiktatta az egyéni érdeket; a mezőgazdaság a lakosság ellátását nem tudta biztosítani; az áruhiány miatt ismét jegyrendszert kellett bevezetni; éhínség fenyegetett).</p>	0–3
	<p>F3 Rögzít egy lényegi elemet a forrás alapján (pl. a nyugati országokkal folytatott külkereskedelmi forgalom töredékére csökkent; a szovjet blokk államaival / a Szovjetunióval dinamikusan nőtt a külkereskedelem; legfőbb kereskedelmi partnerré a Szovjetunió vált), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Magyarország betagozódott a KGST rendszerébe; Magyarország főként nyersanyagokat importált a Szovjetunióból; a külkereskedelmet is ideológiai-politikai céloknak rendelték alá).</p>	0–3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	<p>E1 Rögzíti, hogy a Rákosi-korszakban az ország a tervgazdaság keretei között működött, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. három- / ötéves terveket alkottak; központi tervutasítások írták elő a gazdaság minden ágzatának célszámait; a terv meghaladására munkaversenyekkel ösztönözték a munkásokat; a termelés nem alkalmazkodott a kereslethez; a tervek jelentős mértékben politikai-ideológiai célokat szolgáltak).</p>	0–3
	<p>E2 Rögzíti, hogy a legfontosabb gazdaságfejlesztési cél az iparosítás volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az iparosítás a harmadik világháborúra való felkészülést is szolgálta; egyáltalán nem vették figyelembe az ország természeti adottságait; az iparosítás nyersanyagait a Szovjetunió biztosította; a túlhajtott iparosítás államcsőd közelébe sodorta Magyarországot; az iparon belül is alapvetően a nehézipari ágazatokat fejlesztették; a fogyasztási javakat előállító iparágakat elhanyagolták).</p>	0–3
	<p>E3 Rögzít egy, a kollektivizálással kapcsolatos tényt (pl. a parasztokat erőszakos úton termelészövetkezetekbe tömörítették; az egyénileg gazdálkodó parasztokat adminisztratív intézkedésekkel lehetetlenítették el; a módos gazdák / kulákok ellen propaganda-hadjáratot folytattak), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a kollektivizálás az erőszak ellenére nem járt teljes sikerrel; a kollektivizálást 1953-ban le kellett állítani; a beszolgáltatási számok olyan magasak voltak, hogy sokan nem tudták teljesíteni;</p>	0–3

	a kulákokat kapzsisággal / mások kizsákmányolásával vádolták; a kollektivizálással az ipar számára akartak munkaerőt felszabadítani; a kollektivizálás ideológiai-politikai célokat is szolgált).	
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		33

A feladatlapon szereplő források (kép, ábra, térkép, adatsor) forrásai:

1. Szent István Társulati Biblia (SZIT)
2. Történelem feladatgyűjtemény 9. Budapest, Oktatási Hivatal, 2021.
3. http://sermones.elte.hu/szovegkiadasok/magyarul/madasszgy/index.php?file=194_215_Rogierius
Szárny Miklós: Történelem 9., Új forrásközpontú történelem, OFI Bp., 2013.
4. <https://jak.ppke.hu/uploads/articles/11800/file/SZMforr%C3%A1sanyag7-8.pdf> Kontler László fordítása
5. Mohács emlékezete. Bp. Helikon, 1979.
6. <https://abtk.hu/ismerettar/evfordulok/1426-fontosabbat-torvenyhozasuk-evilapjai-nem-ismernek-az-1848-as-aprilisi-torvenyek-szentesitese> Idézi: Fónagy Zoltán, 2020
7. <https://svb.hu/wp-content/uploads/2016/07/alkotmany.pdf>
Német házassági törvény, 1875. https://www.kattan.hu/tankonyv/tortenelem-10/lecke_06_021
1886. évi XXI. törvénycikk a törvényhatóságokról. <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=88600021.TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fpagenum%3D32>
8. https://multesjovo.hu/wp-content/uploads/aitfiles/9/7/97_03-16braham_1.pdf
9. <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=92400004.TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fpagenum%3D39>
11. <https://www.mutargy.com/festmeny-grafika/orosz-istvan-1951-rendszervalto-mdf-plakat-1989>
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_12_nat2020/lecke_05_012
Borhegyi–Nánay: Történelem 12. Budapest, Oktatási Hivatal, 2023.
12. <https://jogkodex.hu/doc/1149401>
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700100.kor>
Állampolgári ismeretek 12. Budapest, Oktatási Hivatal, 2022.
13. Középszintű írásbeli érettségi 2010. október
14. <https://fortepan.hu/en/photos/?id=32604> Adományozó: Bindorfer Ferenc
15. <https://mek.oszk.hu/04800/04869/html/parasztok0005.html>
Források Erdély jogtörténetének a tanulmányozásához. Szerkesztette: Fazakas Zoltán József, Fegyveresi Zsolt, Veress Emőd. Kolozsvár, Forum Iuris Könyvkiadó, 2021.
- Katus László: A modern Magyarország születése Magyarország története 1711–1914. Pécs, PTE Újkortörténeti Tanszék
16. https://index.hu/belfold/leporolt_aktak/2021/07/02/a-standard-per-imperialistak-a-celkeresztben/
Magyar statisztikai zsebkönyv 1959. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1959.